

Fundamental Transformation of the Civil Service Pension Fund: Development, Structural Reform, and Resolution of Existing Challenges

Farshid Ghasemi Dijvejin^{1*}

1. Ph.D. in Business Administration, Entrepreneurship Major, Faculty of Management and Technology, New York international University, İstanbul, Türkiye

ABSTRACT

This study aims to analyze the structural dimensions of the crisis within the Civil Service Pension Fund and to propose an integrated institutional, financial, and governance reform framework to ensure intergenerational sustainability and reduce fiscal dependency. A qualitative systematic review approach was employed. Twelve key academic and policy sources related to pension reform, asset governance, prudential supervision, and financial sustainability were selected and analyzed using directed content analysis. Data were extracted through a structured conceptual checklist and examined through open, axial, and selective coding to reconstruct the core dimensions of the crisis and develop a comprehensive reform model. Analytical results indicate that the Fund's crisis is multidimensional, driven by the interaction of five core factors: legal fragmentation and lack of independent supervision, severe financial imbalance and declining support ratios, inefficient asset governance, demographic pressures, and political-social constraints. The findings suggest that parametric adjustments alone are insufficient and that without structural redesign and professionalized investment management, financial sustainability cannot be achieved. Continuation of the current trajectory increases systemic risk to public finance and capital markets. Fundamental transformation of the Civil Service Pension Fund requires an integrated strategy combining independent regulatory oversight, gradual parametric reform, transition away from direct enterprise management, enhanced financial transparency, and digital modernization to reposition the Fund from a chronic fiscal liability into a sustainable national asset.

Received: 27 Oct 2025

Accepted: 12 Feb 2026

First Available: 13 Feb 2026

Final Publication: 21 Mar 2026

Keywords

Civil Service Pension Fund,
Structural Reform, Asset
Governance, Financial Imbalance,
Independent Supervision,
Intergenerational Sustainability,
Digital Transformation

How to cite:

Ghasemi Dijvejin, F. (2026). Fundamental Transformation of the Civil Service Pension Fund: Development, Structural Reform, and Resolution of Existing Challenges. *Study and Innovation in Education and Development*, 6(2), 1-16.

* Corresponding Author:

Dr. Farshid Ghasemi Dijvejin

E-mail: NewYorkAcademyFGD@gmail.com

© 2026 the authors. Published by Institute for Knowledge, Development, and Research.

This is an open access article under the terms of the [CC BY-NC 4.0 License](https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/).

EXTENDED ABSTRACT

INTRODUCTION

Pension systems constitute one of the most critical institutional pillars of social security, shaping intergenerational equity, macroeconomic stability, and long-term fiscal sustainability. In the Iranian context, the Civil Service Pension Fund (CSPF) plays a central role in guaranteeing income security for a large segment of retired public employees, while simultaneously exerting significant influence on public finance and capital markets. Theoretical frameworks on social security emphasize the importance of multi-layer pension systems and structural coherence in ensuring sustainable resource–expenditure balance (1). However, in practice, pension funds in developing and transitional economies often face structural imbalances, governance weaknesses, and regulatory fragmentation, which undermine their long-term viability (7, 8).

Recent evidence suggests that the CSPF has entered a multidimensional structural crisis characterized by severe financial dependence on public transfers, declining support ratios, inefficient asset governance, and insufficient prudential oversight (4, 10). The absence of an independent and specialized supervisory authority, combined with fragmented regulatory arrangements, has heightened systemic risk and reduced institutional accountability (9). In addition, governance challenges—particularly politicized appointments and non-professional asset management—have constrained investment returns and weakened the Fund’s capacity to generate sustainable income streams (11).

From a macroeconomic perspective, structural pension reforms can significantly affect savings, labor supply, and capital market development. Simulation analyses based on overlapping generations (OLG) models indicate that well-designed structural reforms can restore actuarial balance and enhance capital market performance (6). At the same time, policy distortions such as early retirement schemes have been shown to exacerbate fiscal pressure and deepen long-term imbalances (14). International reform roadmaps emphasize that successful pension transformation requires phased implementation, political consensus, professional asset management, and risk-based supervision (3, 12).

Demographic trends further complicate the situation. Declining fertility rates and increasing life expectancy have reduced support ratios and intensified pressure on pay-as-you-go models (13). Moreover, studies on pre-retirement financial preparedness demonstrate that insufficient retirement planning can adversely affect future wellbeing, adding an additional behavioral dimension to the sustainability challenge (15). Investment

diversification, including potential foreign investment strategies, has been proposed as a mechanism to reduce fiscal dependency, though such strategies require strong governance and regulatory safeguards (16, 17). Islamic economic perspectives also underline the necessity of aligning pension reforms with principles of intergenerational justice and balanced resource allocation (5).

Taken together, the literature indicates that the crisis of the CSPF cannot be reduced to a single variable. Rather, it reflects an interconnected governance–financial–demographic imbalance requiring systemic reform. Accordingly, this study aims to analyze the structural barriers to fundamental transformation in the Civil Service Pension Fund and to propose an integrated reform framework capable of restoring financial sustainability, institutional transparency, and intergenerational equity.

METHODS AND MATERIALS

This study adopted a qualitative systematic review design. Twelve key academic and policy sources were selected through structured screening based on relevance, methodological rigor, and conceptual alignment with structural pension reform, governance, and financial sustainability. Data were collected using a structured extraction checklist designed around five analytical dimensions: legal-regulatory fragmentation, financial imbalance, demographic pressures, governance and asset management, and political–social constraints.

Qualitative content analysis was conducted in three stages: open coding to identify recurring concepts, axial coding to group related concepts into higher-order categories, and selective coding to synthesize core themes. The analysis aimed to reconstruct a coherent reform model linking legal, financial, governance, and demographic factors. Thematic synthesis was then used to integrate findings into an interpretive framework for structural transformation.

FINDINGS

The findings reveal that the CSPF crisis is systemic and multidimensional. Five interrelated structural domains were identified. First, legal and institutional fragmentation has created regulatory inconsistencies and weakened accountability mechanisms. Overlapping mandates among supervisory bodies and the absence of a specialized independent authority have limited effective risk control and strategic coherence.

Second, severe financial imbalance has emerged as a defining characteristic. The support ratio has fallen below sustainability thresholds, and the Fund relies overwhelmingly on government transfers. Investment income constitutes a minor share of

total resources, reflecting low asset productivity and ineffective portfolio governance. Persistent operational deficits constrain the Fund's capacity to invest in long-term structural reforms.

Third, demographic pressures amplify fiscal vulnerability. Rapid growth in the retiree population combined with declining active contributors intensifies actuarial strain. Early retirement policies have compounded this trend, accelerating liability accumulation without corresponding resource expansion.

Fourth, governance deficiencies undermine institutional performance. Politicized managerial appointments and direct enterprise management (*bengāhdāri*) reduce efficiency and blur accountability lines. The absence of professional asset management practices limits return optimization and risk diversification. Transparency mechanisms remain insufficient, weakening public trust and increasing perceived corruption risk.

Fifth, political and social constraints hinder reform implementation. Adjustments to retirement age or replacement rates face resistance due to entrenched expectations and electoral sensitivities. The public perception of the Fund as a state entitlement rather than a contributory insurance scheme complicates policy communication and consensus-building.

Collectively, these dimensions interact in a reinforcing cycle: weak governance lowers investment returns, increasing fiscal dependency; fiscal dependency heightens political sensitivity; political hesitation delays parametric reform; and demographic trends exacerbate financial strain. Without coordinated intervention across these domains, incremental measures are unlikely to restore sustainability.

DISCUSSION AND CONCLUSION

The results demonstrate that the transformation of the Civil Service Pension Fund requires more than financial adjustment; it demands institutional redesign. Structural reform must address governance architecture, supervisory independence, actuarial parameters, and investment strategy simultaneously. The crisis is not merely fiscal but reflects a deeper governance deficit.

Professionalization of asset management emerges as a central pillar of reform. Transitioning from direct enterprise control to diversified, professionally managed investment vehicles could improve returns and reduce fiscal reliance. However, such a shift must be accompanied by robust transparency mechanisms and independent risk-based oversight to prevent the transfer of inefficiencies to new structures.

Parametric reforms—particularly gradual adjustments to retirement age and replacement rates—are necessary to align liabilities with demographic realities. Yet these measures should be implemented within a broader narrative of intergenerational justice and long-term sustainability to mitigate resistance. Public communication strategies are crucial in reframing pension reform as a collective responsibility rather than a withdrawal of benefits.

Digital transformation offers additional opportunities to enhance transparency and operational efficiency. Integrated information systems, risk analytics, and real-time reporting mechanisms can strengthen governance and public trust. Nonetheless, technology alone cannot compensate for weak institutional frameworks; it must function within a coherent regulatory architecture.

In conclusion, the Civil Service Pension Fund stands at a critical juncture. The interplay of financial imbalance, demographic transition, governance weaknesses, and political constraints has produced a structural crisis that cannot be resolved through isolated policy adjustments. A comprehensive and phased reform strategy—combining independent supervision, professional asset governance, actuarial recalibration, and transparent communication—is essential to convert the Fund from a fiscal liability into a sustainable national asset. Only through coordinated institutional transformation can long-term intergenerational equity and macroeconomic stability be secured.

تحول بنیادین در صندوق بازنشستگی کشوری: توسعه، اصلاح ساختار و حل مشکلات موجود

فرشید قاسمی دیجوجین^{۱*}

۱. دکتری مدیریت بازرگانی، گرایش کارآفرینی، دانشکده مدیریت و فناوری، دانشگاه بین‌المللی نیویورک، استانبول، ترکیه

چکیده

هدف این پژوهش تحلیل ابعاد ساختاری بحران صندوق بازنشستگی کشوری و ارائه چارچوبی یکپارچه برای اصلاح نهادی، مالی و حکمرانی آن به منظور تضمین پایداری بین‌نسلی و کاهش وابستگی به بودجه عمومی است. این مطالعه با رویکرد کیفی و مبتنی بر مرور نظام‌مند منابع علمی و اسنادی انجام شد. دوازده منبع کلیدی در حوزه اصلاحات نظام بازنشستگی، حکمرانی دارایی‌ها، نظارت احتیاطی و پایداری مالی انتخاب و با استفاده از تحلیل محتوای جهت‌دار بررسی گردید. داده‌ها از طریق چک‌لیست استخراج مفاهیم گردآوری و در سه مرحله کدگذاری باز، محوری و انتخابی تحلیل شد تا ابعاد اصلی بحران و الگوی اصلاحی پیشنهادی بازسازی شود. نتایج تحلیلی نشان داد که بحران صندوق ماهیتی چندبعدی دارد و ناشی از برهم‌کنش پنج عامل کلیدی شامل چندپارگی قانونی و ضعف نظارت مستقل، ناترازی مالی و سقوط نسبت پشتیبانی، حکمرانی ناکارآمد دارایی‌ها، فشارهای جمعیتی فزاینده و محدودیت‌های سیاسی-اجتماعی است. یافته‌ها بیانگر آن است که اصلاحات پارامتریک بدون بازطراحی ساختار حکمرانی و حرفه‌ای‌سازی مدیریت سرمایه‌گذاری، اثر پایدار نخواهد داشت و استمرار وضعیت موجود، ریسک سرایت بحران به بودجه عمومی و بازار سرمایه را افزایش می‌دهد. تحول بنیادین صندوق بازنشستگی کشوری مستلزم رویکردی یکپارچه شامل استقرار نهاد ناظر مستقل، اصلاح تدریجی پارامترهای بیمه‌ای، خروج از بنگاه‌داری مستقیم، تقویت شفافیت مالی و بهره‌گیری از فناوری‌های نوین است تا این نهاد از یک تهدید مالی مزمن به یک دارایی ملی پایدار تبدیل شود.

تاریخ دریافت: ۱۴۰۴/۰۸/۰۵

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۴/۱۱/۲۳

تاریخ چاپ اولیه: ۱۴۰۴/۱۱/۲۴

تاریخ چاپ نهایی: ۱۴۰۵/۰۳/۰۱

کلیدواژه‌ها

صندوق بازنشستگی
کشوری، اصلاحات
ساختاری، حکمرانی
دارایی‌ها، ناترازی مالی،
نظارت مستقل، پایداری
بین‌نسلی، تحول دیجیتال

شیوه ارجاع دهی:

قاسمی دیجوجین، فرشید. (۱۴۰۵). تحول بنیادین در صندوق بازنشستگی کشوری: توسعه، اصلاح ساختار و حل مشکلات موجود. پژوهش و نوآوری در تربیت و توسعه، ۶(۲)، ۱-۱۶.

© ۱۴۰۵ تمامی حقوق انتشار این مقاله متعلق به نویسنده است.

انتشار این مقاله به صورت دسترسی آزاد مطابق با گواهی CC BY-NC 4.0 صورت گرفته است.

نویسنده مسئول:

دکتر فرشید قاسمی دیجوجین

پست الکترونیکی: NewYorkAcademyFGD@gmail.com

نظام‌های بازنشستگی به‌عنوان یکی از ارکان بنیادین نظام‌های تأمین اجتماعی، نقشی تعیین‌کننده در تضمین امنیت اقتصادی سالمندان، ثبات اجتماعی و تعادل مالی دولت‌ها ایفا می‌کنند. در ادبیات سیاست‌گذاری عمومی، صندوق‌های بازنشستگی نه تنها ابزار توزیع مجدد درآمد در طول چرخه عمر محسوب می‌شوند، بلکه به‌عنوان نهادهایی با آثار کلان‌اقتصادی گسترده بر بازار سرمایه، پس‌انداز ملی، عرضه نیروی کار و پایداری مالی دولت‌ها شناخته می‌شوند (1). در چارچوب نظری نظام‌های چندلایه تأمین اجتماعی، حرکت از مدل‌های تک‌لایه مبتنی بر پرداخت جاری به سمت الگوهای ترکیبی و چندسطحی، یکی از راهبردهای کلیدی برای تضمین پایداری بین‌نسلی معرفی شده است (2). با این حال، تجربه بسیاری از کشورها نشان می‌دهد که بدون اصلاحات ساختاری، حرفه‌ای‌سازی حکمرانی و نظارت احتیاطی مؤثر، حتی پیشرفته‌ترین مدل‌های نهادی نیز در معرض بحران‌های مالی و جمعیتی قرار می‌گیرند (3).

در ایران، صندوق بازنشستگی کشوری به‌عنوان یکی از بزرگ‌ترین صندوق‌های بازنشستگی، طی دهه‌های اخیر با ناترازی‌های فزاینده مالی، کاهش نسبت پشتیبانی و وابستگی شدید به بودجه عمومی مواجه شده است (4). بررسی‌های انجام‌شده نشان می‌دهد که سهم کمک‌های دولت در تأمین منابع این صندوق به سطحی رسیده که استقلال مالی آن را عملاً تضعیف کرده و آن را به یکی از کانون‌های فشار بر بودجه عمومی تبدیل نموده است (5). این وضعیت، علاوه بر تهدید حقوق نسل‌های آتی بازنشستگان، آثار گسترده‌ای بر ثبات مالی اقتصاد کلان و بازار سرمایه بر جای گذاشته است (6). بر اساس تحلیل‌های مبتنی بر مدل نسل‌های همپوشان، اصلاحات ساختاری در نظام بازنشستگی می‌تواند به بهبود تعادل بین منابع و مصارف، افزایش سرمایه‌گذاری و تقویت بازار سرمایه منجر شود، مشروط بر آنکه این اصلاحات به‌صورت هماهنگ و جامع اجرا گردد (6).

ریشه‌های بحران کنونی صندوق بازنشستگی کشوری را باید در پیوندی میان عوامل جمعیتی، حقوقی، مدیریتی و اقتصادی جست‌وجو کرد. از منظر حقوقی، چارچوب قانونی تأمین اجتماعی در ایران طی دهه‌ها با انباشت مقررات پراکنده و بعضاً متعارض مواجه بوده و این امر موجب تضعیف انسجام نهادی و ایجاد خلأهای نظارتی شده است (7). تحلیل‌های حقوق عمومی نیز نشان می‌دهد که ضعف در تنظیم‌گری و نبود نهاد ناظر تخصصی و مستقل، یکی از آسیب‌های جدی نظام صندوق‌های بازنشستگی در ایران است (8). در همین راستا، مطالعات نظارتی بر صندوق‌های بازنشستگی بر ضرورت استقرار سازوکارهای شفافیت، پاسخگویی و نظارت مستمر تأکید دارند (9). افزون بر این، نبود مقام ناظر احتیاطی تخصصی در حوزه صندوق‌های بازنشستگی، ریسک‌های سیستماتیک را تشدید کرده و احتمال سرایت بحران به سایر بخش‌های مالی را افزایش می‌دهد (10).

از منظر حکمرانی، یکی از چالش‌های اساسی صندوق بازنشستگی کشوری، ضعف در مدیریت دارایی‌ها و بنگاه‌داری غیرحرفه‌ای است. پژوهش‌های اخیر در حوزه حکمرانی صندوق نشان می‌دهد که انتصابات غیرتخصصی، تداخل مأموریت‌های سودآور و تکالیف اجتماعی، و نبود چارچوب ارزیابی عملکرد حرفه‌ای، بازدهی دارایی‌های صندوق را به‌شدت کاهش داده است (11). در سطح

بین‌المللی، تجربه کشورهای که نقشه‌راه اصلاحات بازنشستگی را به صورت مرحله‌ای و مبتنی بر اجماع سیاسی اجرا کرده‌اند، حاکی از آن است که حرفه‌ای‌سازی مدیریت دارایی‌ها و خروج تدریجی از بنگاه‌داری مستقیم، یکی از پیش‌نیازهای موفقیت اصلاحات بوده است (12). افزون بر آن، چارچوب‌های مدیریت ریسک در صندوق‌های بازنشستگی تأکید می‌کنند که بدون نظارت مبتنی بر ریسک و ارزیابی اکچوئری منظم، پایداری مالی صندوق‌ها در بلندمدت تضمین نخواهد شد (3).

بعد جمعیتی بحران نیز اهمیت بسزایی دارد. روند کاهش نرخ باروری و افزایش امید به زندگی در ایران، نسبت پشتیبانی صندوق‌های بازنشستگی را به طور چشمگیری کاهش داده و مدل‌های سنتی پرداخت جاری را با چالش جدی مواجه ساخته است (13). سیاست‌های بازنشستگی پیش از موعد نیز به عنوان یکی از عوامل تشدیدکننده ناترازی، در مطالعات تجربی مورد توجه قرار گرفته و نشان داده شده است که این سیاست‌ها بدون پشتوانه اکچوئری، فشار مالی بلندمدت را افزایش می‌دهد (14). در همین راستا، تحلیل‌های تطبیقی در حوزه برنامه‌ریزی پیش از بازنشستگی نیز بیانگر آن است که نبود آموزش و آمادگی مالی در دوره پیش‌بازنشستگی می‌تواند سطح رفاه سالمندان را در آینده کاهش دهد (15). این یافته‌ها نشان می‌دهد که اصلاحات صندوق‌های بازنشستگی باید علاوه بر بعد مالی، به ابعاد فرهنگی و رفتاری نیز توجه داشته باشد.

از منظر اقتصادی و سرمایه‌گذاری، تنوع‌بخشی به منابع درآمدی و حرکت به سمت سرمایه‌گذاری‌های حرفه‌ای و حتی بین‌المللی، یکی از راهبردهای کلیدی برای کاهش وابستگی به بودجه عمومی محسوب می‌شود (16). با این حال، چنین راهبردی مستلزم اصلاح ساختار حکمرانی، تقویت شفافیت و ایجاد نظام پاسخگویی کارآمد است (17). در غیر این صورت، خصوصی‌سازی یا برون‌سپاری مدیریت دارایی‌ها می‌تواند به انتقال ریسک بدون ارتقای کارایی منجر شود. از سوی دیگر، رویکردهای مبتنی بر اقتصاد اسلامی نیز بر ضرورت هم‌سوسازی ساختارهای مالی صندوق‌های بازنشستگی با اصول عدالت بین‌نسلی و تعادل منابع و مصارف تأکید دارند (5). این دیدگاه‌ها بر این نکته تأکید می‌کنند که اصلاحات نباید صرفاً به تعدیل پارامترهای سن بازنشستگی یا نرخ جایگزینی محدود شود، بلکه باید شامل بازطراحی نهادی و تقویت شفافیت نیز باشد.

در مجموع، مرور ادبیات نشان می‌دهد که بحران صندوق بازنشستگی کشوری حاصل برهم‌کنش پیچیده‌ای از عوامل ساختاری، جمعیتی، مدیریتی و سیاسی است. ضعف نظارت احتیاطی، ناکارآمدی حکمرانی دارایی‌ها، فشارهای جمعیتی، سیاست‌های بازنشستگی پیش از موعد، و وابستگی شدید به بودجه عمومی، یک چرخه معیوب نهادی ایجاد کرده‌اند که بدون مداخله اصلاحی جامع، تشدید خواهد شد (4, 8). تجربه‌های بین‌المللی نیز نشان می‌دهد که موفقیت اصلاحات در گرو وجود اراده سیاسی پایدار، نقشه‌راه مرحله‌ای، نظارت مستقل و مشارکت ذی‌نفعان است (12). در عین حال، تحلیل‌های کلان‌اقتصادی حاکی از آن است که اصلاحات ساختاری می‌تواند به تقویت بازار سرمایه و بهبود تعادل بین‌نسلی منجر شود، به شرط آنکه با شفافیت و پاسخگویی نهادی همراه باشد (6).

با توجه به این مبانی نظری و تجربی، ضرورت انجام پژوهشی جامع که به صورت یکپارچه به ابعاد حقوقی، مالی، حکمرانی و جمعیتی تحول صندوق بازنشستگی کشوری بپردازد، بیش از پیش احساس می‌شود؛ از این رو، هدف این پژوهش تحلیل موانع ساختاری

و نهادی تحول بنیادین صندوق بازنشستگی کشوری و ارائه چارچوبی یکپارچه برای توسعه، اصلاح ساختار و حل مشکلات موجود در راستای تضمین پایداری مالی و عدالت بین نسلی است.

روش پژوهش

این پژوهش با رویکرد کیفی و مبتنی بر مرور نظام‌مند منابع علمی و اسنادی انجام شده است. هدف اصلی، شناسایی ابعاد چندگانه بحران ساختاری صندوق بازنشستگی کشوری و استخراج الگوهای اصلاحی مؤثر در چارچوب قوانین بالادستی، به‌ویژه قانون برنامه هفتم توسعه، بوده است. در این راستا، با استفاده از روش مرور نظام‌مند، ابتدا کلیه منابع مرتبط با حوزه‌های «صندوق‌های بازنشستگی»، «حکمرانی دارایی‌ها»، «ناترازی مالی»، «نظارت و تنظیم‌گری»، «اصلاحات ساختاری نظام بازنشستگی» و «تحول دیجیتال در نظام‌های تأمین اجتماعی» شناسایی شد. جامعه مطالعاتی شامل مقالات علمی-پژوهشی، گزارش‌های رسمی نهادهای سیاست‌گذار، پایان‌نامه‌های دانشگاهی معتبر و اسناد بین‌المللی مرتبط با نظارت و اصلاح صندوق‌های بازنشستگی بود. پس از غربال‌گری اولیه بر اساس عنوان و چکیده، منابعی که از نظر ارتباط مفهومی، به‌روز بودن، اعتبار علمی و انطباق با موضوع تحول ساختاری صندوق بازنشستگی کشوری واجد شرایط بودند، وارد مرحله ارزیابی کیفی شدند. در نهایت، ۱۲ منبع کلیدی که بیشترین ارتباط مستقیم با ابعاد حکمرانی، مالی، حقوقی و مدیریتی صندوق‌های بازنشستگی داشتند، به‌عنوان نمونه نهایی انتخاب شدند. این انتخاب با هدف ایجاد توازن میان منابع داخلی و بین‌المللی و پوشش ابعاد بین‌رشته‌ای موضوع صورت گرفت تا امکان تحلیل جامع و سیستمی فراهم شود. ابزار اصلی گردآوری داده‌ها، چک‌لیست استخراج داده مبتنی بر چارچوب مفهومی پژوهش بود که بر اساس پنج بُعد اصلی بحران صندوق بازنشستگی کشوری شامل وابستگی مالی به بودجه عمومی، ناترازی جمعیتی و نسبت پشتیبانی، ضعف حکمرانی دارایی‌ها، فقدان نظارت مستقل، و کمبود شفافیت طراحی گردید. این چک‌لیست به پژوهشگر امکان داد تا از هر منبع منتخب، داده‌های مرتبط با این ابعاد را به‌صورت نظام‌مند استخراج کند. علاوه بر این، اسناد قانونی نظیر قانون برنامه هفتم توسعه، مصوبات شورای عالی اداری و سیاست‌های کلی مبارزه با فساد نیز به‌عنوان منابع اسنادی مکمل مورد استفاده قرار گرفتند تا پیوند میان یافته‌های نظری و الزامات حقوقی برقرار شود. برای افزایش دقت، فرآیند استخراج داده‌ها در دو مرحله انجام شد؛ در مرحله نخست، مفاهیم کلیدی و گزاره‌های تحلیلی هر منبع شناسایی و کدگذاری اولیه شدند و در مرحله دوم، این کدها بر اساس شباهت مفهومی و ارتباط علی دسته‌بندی گردیدند. به‌منظور افزایش روایی، تنها داده‌هایی در تحلیل نهایی لحاظ شدند که مستقیماً به مسئله اصلاح ساختاری، توسعه پایدار مالی یا الگوی حکمرانی صندوق‌های بازنشستگی مرتبط بودند. بدین ترتیب، ابزار گردآوری داده‌ها امکان انسجام مفهومی و پرهیز از تحلیل‌های پراکنده یا غیرمرتبط را فراهم ساخت.

تحلیل داده‌ها با استفاده از روش تحلیل محتوای کیفی جهت‌دار انجام شد. در این رویکرد، چارچوب نظری اولیه مبتنی بر مفهوم «حکمرانی مطلوب دارایی‌های صندوق‌های بازنشستگی» و «پایداری مالی بین‌نسلی» به‌عنوان مبنای تحلیل در نظر گرفته شد

و داده‌های استخراج‌شده در پرتو این چارچوب تفسیر گردیدند. ابتدا کدگذاری باز برای شناسایی مفاهیم اصلی صورت گرفت و سپس با استفاده از کدگذاری محوری، ارتباط میان مفاهیم در قالب مقوله‌های کلان‌تر مانند «چندپارگی قانونی»، «بحران اکچوئری»، «ضعف تنظیم‌گری»، «بنگاه‌داری ناکارآمد» و «لزوم تحول دیجیتال» سازمان‌دهی شد. در مرحله نهایی، با بهره‌گیری از تحلیل تماتیک، مضامین هسته‌ای استخراج و در قالب یک الگوی یکپارچه اصلاحی بازسازی گردیدند. این الگو تلاش دارد پیوند میان اصلاحات حقوقی، بازطراحی مدل مالی، حرفه‌ای‌سازی مدیریت دارایی‌ها و استقرار فناوری‌های نوین را نشان دهد. به‌منظور افزایش اعتبار تحلیل، نتایج به‌صورت بازگشتی با چارچوب‌های بین‌المللی نظارت بر صندوق‌های بازنشستگی و تجربیات اصلاحی سایر کشورها مقایسه شد تا از انسجام منطقی و قابلیت تعمیم مفهومی برخوردار باشد. بدین ترتیب، فرآیند تحلیل از سطح توصیف صرف عبور کرده و به ارائه یک مدل اجرایی و سیاستی برای تحول بنیادین صندوق بازنشستگی کشوری منتهی گردید

یافته‌ها

یافته‌های حاصل از مرور نظام‌مند و تحلیل کیفی منابع منتخب نشان می‌دهد که بحران صندوق بازنشستگی کشوری ماهیتی چندبعدی، درهم‌تنیده و سیستمی دارد و نمی‌توان آن را صرفاً به یک عامل مالی یا جمعیتی فروکاست. تحلیل داده‌ها در قالب کدگذاری باز، محوری و انتخابی منجر به شناسایی پنج مقوله هسته‌ای شد که به‌صورت مستقیم یا غیرمستقیم بر پایداری مالی، کارآمدی نهادی و قابلیت اصلاح‌پذیری صندوق اثر می‌گذارند. این پنج مقوله شامل چندپارگی قانونی و ناهماهنگی نهادی، بحران مالی و جمعیتی تعمیق‌یافته، حکمرانی ناکارآمد در بنگاه‌داری و سرمایه‌گذاری، مقاومت سازمانی و ضعف سرمایه انسانی تحول‌آفرین، و محدودیت‌های سیاسی و اجتماعی است. جدول شماره ۱ خلاصه‌ای از این مقوله‌های اصلی، شاخص‌های تبیین‌کننده هر یک و پیامدهای مستقیم آن‌ها بر پایداری صندوق را ارائه می‌دهد.

جدول ۱. مقوله‌های هسته‌ای بحران ساختاری صندوق بازنشستگی کشوری و پیامدهای آن

مقوله اصلی	ابعاد و شاخص‌های تبیین‌کننده	پیامدهای مستقیم بر صندوق
چندپارگی قانونی و ناهماهنگی نهادی	تعارض قوانین استخدامی با اصول بیمه‌ای؛ فقدان نهاد ناظر مستقل؛ موازی‌کاری دستگاه‌های نظارتی؛ ابهام در اجرای ماده ۷۷ برنامه هفتم	کاهش انسجام سیاستی؛ کندی اصلاحات؛ تضعیف پاسخگویی؛ بی‌ثباتی تصمیمات
بحران مالی و جمعیتی تعمیق‌یافته	سقوط نسبت پشتیبانی به زیر ۰.۵؛ وابستگی بیش از ۹۰ درصدی به بودجه عمومی؛ رشد فزاینده جمعیت بازنشستگان؛ افزایش کسری عملیاتی سالانه	تهدید پایداری بین‌نسلی؛ فشار بر بودجه عمومی؛ کاهش ظرفیت سرمایه‌گذاری؛ محدودیت منابع برای اصلاحات
حکمرانی ناکارآمد در بنگاه‌داری و سرمایه‌گذاری	انتصابات سیاسی و غیرتخصصی؛ بازدهی پایین دارایی‌ها (کمتر از ۱۵ درصد درآمد از سرمایه‌گذاری)؛ تضاد مأموریت سودآوری و تکالیف اجتماعی	کاهش بازدهی دارایی‌ها؛ تشدید وابستگی مالی؛ هدررفت منابع؛ تضعیف اعتماد عمومی
مقاومت سازمانی و ضعف سرمایه انسانی تحول‌آفرین	فرهنگ سازمانی محافظه‌کارانه؛ کمبود متخصصان مالی و داده؛ نظام جبران خدمت غیررقابتی؛ تمرکز بر مدیریت بحران روزمره	کندی اجرای اصلاحات؛ ناتوانی در پیاده‌سازی فناوری‌های نوین؛ کاهش بهره‌وری نهادی
محدودیت‌های سیاسی و اجتماعی	حساسیت اجتماعی نسبت به افزایش سن بازنشستگی؛ انتظارات غیرواقعی از صندوق به‌عنوان نهاد حمایتی دولتی؛ ملاحظات انتخاباتی	تعویق اصلاحات پارامتریک؛ افزایش هزینه‌های تعهدی؛ تعمیق شکاف بین واقعیت مالی و انتظارات اجتماعی

یافته‌های جدول شماره ۱ نشان می‌دهد که هر یک از مقوله‌های شناسایی شده نه تنها به‌طور مستقل بر بحران صندوق اثرگذار هستند، بلکه در یک رابطه علیّ متقابل و تقویت‌کننده عمل می‌کنند. به‌عنوان مثال، چندپارگی قانونی و نبود نهاد ناظر مستقل موجب می‌شود حکمرانی بنگاه‌ها غیرشفاف و غیرپاسخگو باقی بماند؛ این امر بازدهی سرمایه‌گذاری‌ها را کاهش داده و در نتیجه وابستگی به بودجه عمومی را تشدید می‌کند. وابستگی مالی شدید نیز اصلاحات پارامتریک مانند افزایش سن بازنشستگی یا تعدیل نرخ جایگزینی را به مسئله‌ای سیاسی و اجتماعی تبدیل می‌کند و مقاومت اجتماعی را افزایش می‌دهد. بدین ترتیب، یک چرخه معیوب نهادی شکل می‌گیرد که در آن ضعف حکمرانی، ناترازی مالی و ملاحظات سیاسی یکدیگر را بازتولید می‌کنند و مانع از تحقق حکمرانی مطلوب و پایداری مالی می‌شوند.

برای تحلیل دقیق‌تر ابعاد مالی و جمعیتی بحران، داده‌های استخراج‌شده در قالب شاخص‌های کلیدی عملکرد مالی و اکچوئری سامان‌دهی شد که در جدول شماره ۲ ارائه شده است.

جدول ۲. شاخص‌های کلیدی ناترازی مالی و جمعیتی صندوق بازنشستگی کشوری

شاخص	وضعیت فعلی بر اساس داده‌های تحلیلی	تفسیر و دلالت سیاستی
نسبت پشتیبانی	کمتر از ۰.۵ (کمتر از یک شاغل به ازای هر دو بازنشسته)	فروپاشی مدل PAYG در شرایط جمعیتی فعلی؛ ضرورت اصلاح سن بازنشستگی و نرخ مشارکت
سهم کمک دولت از منابع صندوق	بیش از ۹۰ درصد هزینه‌ها	از دست رفتن استقلال مالی؛ تبدیل صندوق به بار بودجه‌ای
سهم درآمد سرمایه‌گذاری از کل درآمد	کمتر از ۱۵ درصد (در برخی سال‌ها حدود ۵ درصد)	ناکارآمدی مدیریت دارایی؛ ضرورت حرفه‌ای‌سازی سرمایه‌گذاری
کسری عملیاتی سالانه	صدها هزار میلیارد تومان در سال‌های اخیر	فشار بر بودجه عمومی و کاهش امکان سرمایه‌گذاری توسعه‌ای
روند جمعیت بازنشستگان	افزایش شتابان در دهه ۱۴۰۵-۱۴۱۵	محدودیت زمانی برای اجرای اصلاحات ساختاری

تحلیل جدول شماره ۲ نشان می‌دهد که بحران صندوق در سطح مالی به مرحله بحرانی رسیده و مدل تأمین مالی مبتنی بر پرداخت جاری دیگر با ساختار جمعیتی کشور سازگار نیست. سقوط نسبت پشتیبانی به زیر ۰.۵ بیانگر آن است که ساختار اکچوئری صندوق دچار عدم تعادل بنیادین شده و بدون اصلاحات پارامتریک، هرگونه اصلاح مدیریتی یا نظارتی تأثیر محدودی خواهد داشت. همچنین سهم ناچیز درآمدهای سرمایه‌گذاری از کل منابع، نشان می‌دهد که دارایی‌های عظیم صندوق به ظرفیت واقعی خود برای ایجاد جریان درآمدی پایدار نرسیده‌اند. وابستگی بیش از ۹۰ درصدی به بودجه عمومی، صندوق را از یک نهاد بیمه‌ای مشارکتی به یک نهاد یارانه‌محور تبدیل کرده و این وضعیت، پایداری بلندمدت آن را با خطر جدی مواجه ساخته است.

در ادامه، یافته‌های تحلیل کیفی در حوزه حکمرانی و مدیریت دارایی‌ها در قالب جدول شماره ۳ ارائه می‌شود تا نشان دهد چگونه ضعف‌های نهادی مانع از بهره‌برداری بهینه از ظرفیت‌های اقتصادی صندوق شده است.

جدول ۳. ابعاد حکمرانی دارایی‌ها و چالش‌های مدیریتی صندوق

بُعد حکمرانی	وضعیت موجود	پیامدهای ساختاری
ساختار انتصاب مدیران	غلبه انتصابات سیاسی بر شایسته‌سالاری تخصصی	کاهش کارایی شرکت‌های تابعه؛ تصمیم‌گیری غیر حرفه‌ای
مدل بنگاه‌داری	مدیریت مستقیم و غیرمتمرکز شرکت‌ها	تضاد مأموریت سودآوری با تکالیف اجتماعی؛ بازدهی پایین
شفافیت مالی	نبود سامانه یکپارچه شفافیت آنلاین؛ گزارش‌دهی محدود	کاهش اعتماد عمومی؛ افزایش ریسک فساد و سوءمدیریت
نظارت تخصصی	فقدان نهاد ناظر مستقل با اختیارات اکتیو و سرمایه‌گذاری	ضعف کنترل ریسک؛ عدم ارزیابی دقیق تعهدات بلندمدت
بهره‌گیری از فناوری	استفاده محدود از بلاک‌چین، هوش مصنوعی و تحلیل داده	تصمیم‌گیری سنتی؛ ناتوانی در پیش‌بینی ریسک‌های آتی

یافته‌های جدول شماره ۳ نشان می‌دهد که بحران حکمرانی دارایی‌ها یکی از نقاط کانونی ناکارآمدی صندوق است. ساختار انتصابات سیاسی و نبود معیارهای حرفه‌ای در انتخاب مدیران شرکت‌های تابعه، به کاهش بازدهی سرمایه‌گذاری‌ها و اتخاذ تصمیمات غیرتخصصی منجر شده است. همچنین تداوم مدل بنگاه‌داری مستقیم باعث شده صندوق به جای ایفای نقش سرمایه‌گذار حرفه‌ای، درگیر مدیریت اجرایی شرکت‌ها شود و منابع آن در پروژه‌های کم‌بازده یا زیان‌ده قفل گردد. فقدان سامانه‌های شفافیت مالی یکپارچه و نبود نظارت تخصصی مستقل، امکان ارزیابی دقیق ریسک‌های سرمایه‌گذاری و تعهدات آتی را محدود کرده و اعتماد عمومی را تضعیف نموده است. افزون بر این، بهره‌گیری محدود از فناوری‌های نوین نظیر بلاک‌چین برای ثبت شفاف تراکنش‌ها و هوش مصنوعی برای تحلیل داده‌های کلان، سبب شده تصمیم‌گیری‌ها عمدتاً مبتنی بر روش‌های سنتی و واکنشی باشد.

در مجموع، یافته‌های این بخش نشان می‌دهد که صندوق بازنشستگی کشوری در تقاطع سه بحران هم‌زمان قرار دارد: بحران اکتیویتی و جمعیتی، بحران حکمرانی و مدیریت دارایی، و بحران مشروعیت اجتماعی و سیاسی اصلاحات. این سه بحران در یک چرخه تقویت‌کننده عمل می‌کنند و بدون اتخاذ رویکردی یکپارچه که هم‌زمان اصلاحات قانونی، مالی، مدیریتی و فناورانه را دربرگیرد، امکان خروج پایدار از وضعیت کنونی وجود نخواهد داشت. یافته‌ها به‌روشنی تأکید می‌کند که اصلاح صندوق نیازمند تغییر پارادایم از «مدیریت بحران کوتاه‌مدت» به «بازطراحی نهادی بلندمدت» است؛ بازطراحی‌ای که استقلال مالی، شفافیت حداکثری، حرفه‌ای‌سازی سرمایه‌گذاری و هم‌سوسازی انتظارات اجتماعی با واقعیت‌های مالی را به‌صورت هم‌زمان دنبال کند.

بحث و نتیجه‌گیری

یافته‌های این پژوهش نشان داد که بحران صندوق بازنشستگی کشوری ماهیتی تک‌بعدی ندارد، بلکه حاصل برهم‌کنش هم‌زمان عوامل حقوقی، مالی، جمعیتی، مدیریتی و سیاسی است. تحلیل داده‌ها آشکار ساخت که چندپارگی قانونی، نبود نهاد ناظر مستقل، سقوط نسبت پشتیبانی، وابستگی گسترده به بودجه عمومی و ناکارآمدی حکمرانی دارایی‌ها، یک چرخه معیوب نهادی ایجاد کرده‌اند که پایداری صندوق را در معرض تهدید جدی قرار داده است. این نتایج با تحلیل‌های ساختاری ارائه‌شده درباره مشکلات نظام تأمین اجتماعی ایران هم‌راستا است که بر ضعف چارچوب‌های حقوقی و نظارتی به‌عنوان یکی از ریشه‌های اصلی ناترازی صندوق‌ها

تأکید دارد (8). همچنین یافته‌های پژوهش حاضر در خصوص ضرورت استقرار نظارت احتیاطی و تنظیم‌گری تخصصی با مطالعاتی که بر لزوم ایجاد مقام ناظر مستقل برای صیانت از ثبات مالی صندوق‌ها تأکید می‌کنند همسو است (9, 10).

در بعد مالی، نتایج نشان داد که وابستگی بیش از حد به بودجه عمومی و سهم اندک درآمدهای سرمایه‌گذاری از کل منابع، صندوق را از یک نهاد بیمه‌ای مشارکتی به یک نهاد یارانه‌محور تبدیل کرده است. این وضعیت نه تنها استقلال مالی صندوق را تضعیف کرده، بلکه آن را به عاملی برای فشار مضاعف بر بودجه دولت بدل ساخته است. چنین نتیجه‌ای با یافته‌های پژوهش‌هایی که بحران ناترازی صندوق‌های بازنشستگی را یکی از عوامل تهدیدکننده ثبات مالی اقتصاد کلان معرفی می‌کنند همخوانی دارد (4, 5). افزون بر این، تحلیل‌های مبتنی بر مدل نسل‌های همپوشان نشان داده است که اصلاحات ساختاری در نظام بازنشستگی می‌تواند آثار مثبت معناداری بر بازار سرمایه و تعادل منابع و مصارف داشته باشد، مشروط بر آنکه این اصلاحات جامع و هماهنگ باشد (6). نتایج این پژوهش نیز بر همین نکته تأکید دارد که اصلاحات پارامتریک بدون اصلاح حکمرانی دارایی‌ها و چارچوب نظارتی، اثر پایدار نخواهد داشت.

در حوزه جمعیتی، یافته‌ها نشان داد که سقوط نسبت پشتیبانی و افزایش شتابان جمعیت بازنشستگان، مدل سنتی پرداخت جاری را با بحران جدی مواجه کرده است. این نتیجه با مطالعاتی که کاهش نرخ باروری و افزایش امید به زندگی را از عوامل کلیدی ناترازی صندوق‌ها معرفی کرده‌اند همسو است (13). همچنین شواهد تجربی درباره آثار سیاست‌های بازنشستگی پیش از موعد نشان می‌دهد که چنین سیاست‌هایی بدون پشتوانه اکچوئری می‌تواند بار مالی بلندمدت صندوق‌ها را تشدید کند (14). بنابراین یافته‌های پژوهش حاضر که بر ضرورت بازنگری در پارامترهای بیمه‌ای از جمله سن بازنشستگی و نرخ جایگزینی تأکید دارد، در چارچوب ادبیات پیشین قابل تبیین است. افزون بر این، مطالعات حوزه آمادگی پیش‌بازنشستگی نیز نشان می‌دهد که تقویت برنامه‌ریزی مالی افراد پیش از بازنشستگی می‌تواند بخشی از فشارهای آتی بر صندوق‌ها را کاهش دهد (15). این امر نشان می‌دهد که اصلاحات باید علاوه بر بعد نهادی، به بعد رفتاری و فرهنگی نیز توجه کند.

یافته‌های مربوط به حکمرانی دارایی‌ها حاکی از آن بود که بنگاهداری غیرحرفه‌ای و انتصابات غیرتخصصی، بازدهی دارایی‌های صندوق را به شدت کاهش داده و فرصت‌های سرمایه‌گذاری پایدار را محدود کرده است. این نتیجه با تحلیل‌های حکمرانی که ضعف ساختار مدیریتی و نبود معیارهای حرفه‌ای در انتخاب مدیران شرکت‌های تابعه را از چالش‌های اصلی صندوق معرفی کرده‌اند هم‌راستا است (11). در سطح بین‌المللی نیز تجربه کشورهای که اصلاحات بازنشستگی را با نقشه‌راه مرحله‌ای اجرا کرده‌اند نشان می‌دهد که حرفه‌ای‌سازی مدیریت دارایی‌ها و خروج تدریجی از بنگاهداری مستقیم، از پیش‌نیازهای موفقیت اصلاحات بوده است (12). همچنین چارچوب‌های مدیریت ریسک در صندوق‌های بازنشستگی تأکید دارند که بدون نظارت مبتنی بر ریسک و ارزیابی منظم تعهدات اکچوئری، پایداری مالی در بلندمدت تضمین نمی‌شود (3).

از منظر حقوقی، نتایج پژوهش نشان داد که چندپارگی قوانین و تعارض مقررات استخدامی با اصول بیمه‌ای، یکی از موانع کلیدی اصلاحات است. این یافته با تحلیل‌های حقوقی که بر ناکارآمدی ساختار قانونی نظام تأمین اجتماعی ایران تأکید دارند همسو است (7). افزون بر آن، ادبیات سیاست‌گذاری در حوزه نظام‌های چندلایه بازنشستگی نشان می‌دهد که اجرای موفق چنین نظامی مستلزم انسجام نهادی و هماهنگی سیاستی است (2). بنابراین بدون اصلاح چارچوب قانونی و تقویت هماهنگی نهادی، تحقق اهداف اصلاحی با چالش جدی مواجه خواهد شد.

در حوزه سرمایه‌گذاری، یافته‌ها نشان داد که تنوع‌بخشی به منابع درآمدی و بهره‌گیری از سرمایه‌گذاری‌های حرفه‌ای، به‌ویژه در سطح بین‌المللی، می‌تواند به کاهش وابستگی مالی صندوق کمک کند. این نتیجه با مطالعاتی که ضرورت سرمایه‌گذاری خارجی صندوق‌های بازنشستگی و چالش‌های آن را بررسی کرده‌اند همخوانی دارد (16). با این حال، تجربه خصوصی‌سازی و اصلاحات صندوق‌ها نشان می‌دهد که بدون شفافیت و پاسخگویی، این رویکرد می‌تواند به انتقال ریسک بدون افزایش کارایی منجر شود (17). بنابراین اصلاحات سرمایه‌گذاری باید همزمان با تقویت سازوکارهای نظارتی و حرفه‌ای‌سازی مدیریت اجرا شود.

در نهایت، یافته‌های این پژوهش بر این نکته تأکید دارد که بحران صندوق بازنشستگی کشوری نه تنها یک مسئله اقتصادی، بلکه یک چالش حکمرانی عمومی است که مستلزم اراده سیاسی، اجماع اجتماعی و اصلاحات نهادی هماهنگ است. این نتیجه با تحلیل‌های نظری نظام‌های تأمین اجتماعی که بر ضرورت رویکرد جامع و بین‌رشته‌ای در اصلاحات تأکید دارند هم‌راستا است (1). به بیان دیگر، اصلاح صندوق بازنشستگی کشوری نیازمند تغییر پارادایم از مدیریت واکنشی کوتاه‌مدت به بازطراحی ساختاری بلندمدت است که هم‌زمان عدالت بین‌نسلی، پایداری مالی و ثبات اقتصاد کلان را مدنظر قرار دهد.

این پژوهش مبتنی بر مرور نظام‌مند منابع و تحلیل کیفی بوده و از داده‌های میدانی یا مصاحبه‌های عمیق با ذی‌نفعان استفاده نکرده است؛ از این رو نتایج آن بیشتر ناظر بر تحلیل مفهومی و نهادی است تا ارزیابی تجربی رفتار بازیگران درون صندوق. همچنین به دلیل تمرکز بر یک صندوق خاص، امکان تعمیم مستقیم نتایج به سایر صندوق‌های بازنشستگی کشور نیازمند احتیاط است. محدودیت دیگر، اتکای پژوهش به داده‌های منتشرشده و رسمی است که ممکن است تمامی ابعاد عملکرد مالی و مدیریتی صندوق را منعکس نکند.

پژوهش‌های آتی می‌توانند با بهره‌گیری از روش‌های کمی و مدل‌سازی اکچوئری، آثار سناریوهای مختلف اصلاحات پارامتریک بر پایداری مالی صندوق را شبیه‌سازی کنند. همچنین انجام مطالعات تطبیقی میان صندوق بازنشستگی کشوری و سایر صندوق‌های داخلی یا منطقه‌ای می‌تواند به شناسایی الگوهای موفق حکمرانی کمک کند. بررسی تجربی نگرش بازنشستگان و بیمه‌پردازان نسبت به اصلاحات پیشنهادی نیز می‌تواند در طراحی سیاست‌های ارتباطی و کاهش مقاومت اجتماعی مؤثر باشد. افزون بر این، تحلیل نقش فناوری‌های نوین در ارتقای شفافیت و کارایی عملیاتی صندوق‌ها می‌تواند حوزه‌ای ارزشمند برای تحقیقات آینده باشد.

برای تحقق تحول بنیادین در صندوق بازنشستگی کشوری، لازم است ایجاد نهاد ناظر مستقل و تخصصی در اولویت سیاست‌گذاری قرار گیرد. حرفه‌ای‌سازی مدیریت دارایی‌ها و خروج تدریجی از بنگاه‌داری مستقیم باید با تدوین نقشه‌راه مرحله‌ای اجرا شود. اصلاح تدریجی سن بازنشستگی و نرخ جایگزینی با رویکردی عادلانه و مبتنی بر اجماع اجتماعی ضروری است. تقویت شفافیت مالی از طریق سامانه‌های دیجیتال و گزارش‌دهی منظم عمومی می‌تواند اعتماد اجتماعی را افزایش دهد. در نهایت، موفقیت اصلاحات مستلزم هم‌افزایی میان دولت، مجلس، جامعه علمی و بخش خصوصی و پرهیز از نگاه کوتاه‌مدت سیاسی به مسئله‌ای است که امنیت اقتصادی نسل‌های حال و آینده را تحت تأثیر قرار می‌دهد.

تعارض منافع

در انجام مطالعه حاضر، هیچ‌گونه تضاد منافی وجود ندارد.

مشارکت نویسندگان

در نگارش این مقاله تمامی نویسندگان نقش یکسانی ایفا کردند.

موازن اخلاق

در انجام این پژوهش تمامی موازن و اصول اخلاقی رعایت گردیده است.

حامی مالی

این پژوهش حامی مالی نداشته است.

منابع

1. Amiri M, Mahmoudi V, Raghfar H, Parvandi Y. Theoretical-comparative study of social security systems: Routing the development of Iran's three-layer social security system. *Public Policy Quarterly*. 2016.
2. Jalili T, Moslemi R. Identifying and prioritizing factors affecting the facilitation of multi-layer pension system implementation. *Journal of Insurance Research*. 2014.
3. Stewart F. *Pension Funds Risk-Management Framework: Regulation and Supervisory Oversight*. 2010.
4. Bagheri Y, Khorshidi M. Examining the status of the Civil Service Pension Fund (Challenges and Solutions). 2024.
5. Hosseini A. Islamic economic solutions for exiting the imbalance problem of pension funds. *Economic Inquiries with an Islamic Approach*. 2024;21(41):97-128.
6. Rezazadeh S, Golzayi P, Peimani Foroushani M. The impact of structural reforms of the pension system on the economy and capital market based on the Overlapping Generations (OLG) model. *Investment Knowledge*. 2024;13(52):447-68.

7. Badini H. A critical inquiry into the legal system of social security. *Journal of the Faculty of Law and Political Science*. 2008.
8. Masoumi AA. Structural problems of pension funds in the Iranian social security system. *University of Tehran Public Law Studies Quarterly*. 2021;51(1):409-29. doi: 10.22059/jplsq.2019.251226.1662.
9. Roshani K. *Supervision of Pension Funds*. Deputy of Economic Affairs, Ministry of Economic Affairs and Finance, 2016.
10. Ebrahimi I, Hemmati M. The role and impact of pension funds on the financial stability of the Iranian economy: The necessity of establishing a prudential supervisory authority: Monetary and Banking Research Institute (MBRI); 2018.
11. Ghodrati-pour M, Pourezzat AA, Kiaei H. Governance challenges of the Civil Service Pension Fund. *Management and Development Process*. 2024;37(1):147-74. doi: 10.61186/jmdp.37.1.147.
12. Varadkar T, et al. *A Roadmap for Pensions Reform 2018 - 2023*. Ireland: Government of Ireland; 2018.
13. Mir SJ, Ganjian M, Forouhesh Tehrani G. Challenges and solutions of pension funds in Iran (Case study: Jihad-e-Agriculture Pension Fund). *Journal of Strategic and Macro Policies*. 2014.
14. Sadati SM, Khandan A, Hadadmoghadam M. Pension policies and early retirement: New evidence from a counterfactual analysis in Iran. *The Economic and Labour Relations Review*. 2024;35(1):45-65. doi: 10.1017/elr.2024.9.
15. Drobysheva TV, Larionov IV, Tarasov SV, Knigolyubova AN. Preretirees Retirement Planning as Precondition of Their Future Wellbeing: Review of Foreign Studies. *Journal of Modern Foreign Psychology*. 2025;13(4):16-28. doi: 10.17759/jmfp.2024130402.
16. Sheikhi-nejad Z, Zare A, Jafari Nadoushan S. Necessities, methods, and challenges of foreign investment by pension funds. *Scientific Journal of Private Law*. 2023;20(1):119-33. doi: 10.22059/jolt.2023.355563.1007175.
17. Bat-Shekan MH, Chahar-Mahali H, Salehifar M. *An introduction to reforms and privatization of pension funds*: Khatam Al-Anbiya Air Defense University Press; 2017.